

Мельник Наталя

кандидат філологічних наук, доцент,
завідувач кафедри української та зарубіжної літератур
Криворізький державний педагогічний університет
(м. Кривий Ріг, Україна) melniknatalya1906@gmail.com
ORCID: 0000-0002-2837-4739

СУЧАСНІ НАРОДНІ ТВОРИ ПРО МОСКАЛІВ: МІЖ ФОЛЬКЛОРНОЮ ТА ПОСТФОЛЬКЛОРНОЮ СВІДОМІСТЮ

У статті розглянуто проблеми визначення формально-змістових показників новітнього фольклору та його зв'язків із сучасною суспільною дійсністю українців.

Трендовим напрямом у сучасній фольклористиці є дослідження фольклорних явищ із погляду нових громадсько-політичних, культурних умов співдії індивіда та колективу; проблеми визначення явищ фольклоризму, фольклоризації та нефольклорного мислення.

Звернено увагу на розуміння фольклоризму як процесу адаптації, трансформації і репродукції фольклору в суспільному побуті, культурі й мистецтві з акцентом на його соціальних і художніх причинах, які визначають взодження генетично літературного твору в межі «мистецького канону» народної творчості.

Вказано на активні сучасні фольклоризаційні процеси в українському культурному просторі. Фольклоризація трактується як введення народного твору в усний обіг із друкованих джерел чи зі сцени, із засобів масової інформації.

Відзначено, що поряд із традиційним фольклором, який продовжує активно функціонувати, у культурне життя суспільства увійшов постфольклор, що трактується в статті як якісно новий культурний продукт, пов'язаний з цифровою свідомістю (кібер-фольклор, ньослор, інтернет-фольклор) та діагностує стан розвитку сучасних суспільних цінностей, культурних кодів.

Акцентовано на активному побутуванні в умовах російської агресії народних творів про москалів, у яких лексема «москаль» набуває нових конотацій.

Досліджувані твори осмислено як зразки, що перебувають на межі фольклорної та постфольклорної свідомості. Виникаючи на ґрунті традиційних соціальних і морально-етичних стереотипів, такі зразки акумулюють фольклорний досвід, крізь призму якого осмислюється реальна даність. Маючи переважно усний тип побутування, нині фольклорні новотвори можуть містити аудіовізуальний компонент, інтертекстуальну складову, досить швидко поширюватися в культурному просторі та демонструвати сучасне розуміння суспільних реалій.

Ключові слова: фольклор, постфольклор, традиція, фольклоризація.

Melnyk Natalya. Modern folk works about the Muscovites: between folklore and post-folklore consciousness.

The article examines the problems of determining the formal and semantic indicators of modern folklore and its connections with the modern social reality of the Ukrainians.

Nowadays the trend in folklore is the study of folklore phenomena according to the new socio-political and cultural conditions of cooperation between the personality and the team; problems of determining the phenomena of folklorism, folklorization and non-folklore thinking.

This article emphasis on understanding folklore as a process of adaptation, transformation and reproduction of folklore in everyday life, culture and art with an emphasis on its social and artistic reasons, which determine the entry of a genetically literary work within the "artistic canon" of folk art.

It is pointed out active modern folklorization processes in the Ukrainian cultural space. Folklorization is interpreted as the introduction of a folk work into oral circulation from printed sources, from the stage or from the media.

It is also noted that, along with traditional folklore, which continues to function actively, the cultural life of society includes postfolklore, which is interpreted in the article as a qualitatively new cultural product related to digital consciousness (cyber-folklore, newlore, Internet folklore) and diagnosed state of development of modern social values and cultural codes.

Special attention is focused on the active existence of folk works about the Muscovites in the conditions of Russian aggression, in which the lexical unit "moscal" acquires new connotations.

The researched works are conceived as samples that are on the border of folklore and post-folklore consciousness.

Today folklore innovations, which appear on the basis of traditional social and moral and ethical stereotypes, accumulation of folklore experience, through the prism of which the reality is understood, often having an oral type of existence, may contain audiovisual component, intertextual component and spread rapidly in modern cultural space and illustrate modern understanding of reality.

Key words: folklore, postfolklore, tradition, folklorization.

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Фольклор є невід'ємною складовою духовного життя народу. Попри побоювання та застереження певної групи культурологів, соціологів, фольклористів, він продовжує активно впливати на життя сучасної людини, конденсуючи в традиційних і новітніх формах актуальні для сьогодення реакції на історичні, морально-етичні, суспільні процеси.

Трендовим напрямом у сучасній фольклористиці є дослідження фольклорних явищ із погляду «нових громадсько-політичних, культурних умов співдії індивіда і колективу»; проблеми визначення явищ «*фольклоризму, фольклоризації та нефольклорного мислення*» [4, с. 11].

Сьогодні актуальною є наукова дискусія, яка пов'язана з визначенням генези та жанрової специфіки зразків сучасної народної творчості. Злободенним є питання: чи є новотвори свідченням тягlosti фольклорної традиції, її трансмісії чи це якісно нові форми його культурного буття?

У студії «Фольклоризація сучасної міжетнічної взаємодії» І. Грищенко відзначає, що аналіз сучасних фольклорних процесів, з'ясування безперервності творення нових і ретрансляції традиційних фольклорних форм нині є однією з актуальних проблем сучасної фольклористичної науки. Дослідниця також указує на сутнісні зміни наукових акцентів у фольклористиці: *«Фольклор уже не сприймається лише як пам'ятка старовини, яка має лише естетичну функцію. Фольклор є актуальним відгуком на події сучасності, презентує реальне бачення суспільно-політичної ситуації»* [1].

Актуальність нашої статті полягає в необхідності дослідження сучасних фольклорних процесів, з'ясуванні безперервності творення нових і ретрансляції традиційних фольклорних форм, які є репрезентантами міжетнічної комунікації.

Для сучасної народної культури актуальними є процеси фольклоризму (адаптації, трансформації та репродукції фольклору в суспільному побуті, культурі й мистецтві з акцентом на його соціальних і художніх причинах, які визначають входження генетично літературного твору в межі «мистецького канону» народної творчості) і фольклоризації (уведення народного твору в усний обіг із друкованих джерел, театральної сцени, засобів масової інформації) [1].

На думку сучасних дослідників, продуктивними є два типи фольклорно-літературних взаємин: *«Фольклоризм творчого доробку митців (залучення фольклорного до літературних творів) та асиміляція літературних творів, зображальних засобів в уснопоетичну художню систему»* [1].

Аналізуючи явища сучасної народної культури, О. Харчишин указує на наявність процесів повторної фольклоризації творів: *«Новітньою рисою в побутуванні традиційної пісенності є повторна фольклоризація — введення народного твору в усний обіг із друкованих джерел чи зі сцени, із засобів масової інформації»* [10, с. 131].

Фольклорна свідомість досить швидко реагує на сучасну реальність, пропонуючи узагальнену, виражену й чітку концепцію людини та дійсності, що стає поштовхом до появи нових культурних феноменів.

Поряд із традиційним фольклором, що продовжує активно функціонувати, у культурне життя суспільства ввійшов *постфольклор*,

що трактується сучасною наукою як якісно новий культурний продукт, пов'язаний із цифровою свідомістю (кібер-фольклор, ньюслор, інтернет-фольклор). Саме він нині діагностує стан розвитку сучасних суспільних цінностей, культурних кодів.

Комплексний аналіз зразків сучасного фольклору, який нині демонструє суттєві зміни формально-змістових показників, специфіки поширення та функціонування, безперечно, сприятиме осмисленню перспективних напрямів розвитку суспільно-політичних, ідейно-естетичних національних ідеалів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Явище фольклоризму стало предметом досліджень М. Рильського, С. Грици, І. Денисюка, Р. Кирчіва, С. Росовецького, К. Чистова, Б. Путілова, Л. Дунаєвської, Н. Шумади, О. Мишанича, Л. Іваннікової, М. Дмитренка, Ю. Шутенко, О. Кузьменко, О. Харчишин та інших науковців, які розглядають у своїх працях проблеми його генетики, шляхів розвитку та формального вираження. Фольклоризм нині трактується як «продуктивний процес органічної адаптації, трансформації і репродукції фольклору в суспільному побуті, культурі й мистецтві з акцентом на глибших засадах цього явища, а саме на його соціальних і художніх причинах» (використання «фольклорних стереотипів», «формульних стандартів», «folk-say», «які зумовлюють входження генетично літературного твору у межі мистецького «канону» народної пісні» [4, с. 11]).

На думку науковців-фольклористів, сучасні суспільні події сприяли формуванню «значної групи фольклорних форм (міських легенд, жартів, чуток, мемів, страшилок, віршів, пародійних та пропагандистських віршів), де фольклорні тексти є не лише відображенням реакції суспільства на події-стимули, вони самі певним чином формують як відношення суспільства до поточних подій, так і ставлення до них» [1].

Нині в активному науковому дискурсі перебуває проблема сутності, суспільних функцій постфольклору (кібер-фольклору, ньюслору, інтернет-фольклору) як частини цифрової культури, що стали предметом студій зарубіжних досліджень (Т. Бланк, М. Домокос, В. Кравчик-Василевська, Д. Сільвер, Р. Франк, М. Фоут, Л. Шифман) [2, с. 6].

До вивчення постфольклорних явищ зверталися у своїх працях такі українські дослідники, як-от: О. Бріцина, А. Бойко, І. Головаха, Ж. Денисюк, І. Кімакович, І. Коваль-Фучило, О. Харчишин та ін. [2, с. 34].

Ми погоджуємося з думкою Ж. Денисюк, висловленою у праці «Постфольклор інтернет-комунікації в аксіологічному вимірі», яка вважає, що *«тексти постфольклору акумулюють у собі світоглядно-ціннісні орієнтації соціуму та культурні сенси, слугуючи джерельною базою для вивчення соціокультурних та аксіологічних аспектів розвитку суспільства та його культури. Опосередкованість постфольклору електронним середовищем дає змоги аналізувати динаміку актуальної суспільної інформації, ціннісні ідеали та настрої суспільства, визначаючи його тенденції розвитку»* [2].

Феномен постфольклору як «якісно новий сегмент культури» є нині об'єктом особливого наукового інтересу, оскільки інкультурується «засобами технологічного відтворення та трансляції, пов'язаними з інформаційними комунікаційними мережами» [2, с. 5].

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Попри наявність численних досліджень новітніх форм народної творчості, явище постфольклору сьогодні потребує глибокого осмислення, виявлення його зв'язків із традиційним фольклором; визначення його культурних функцій і впливу на формування суспільних та естетичних цінностей народу.

Формулювання мети та завдань статті. Мета статті — визначити жанрові особливості сучасних народних творів про москалів, з'ясувати їх зв'язки із фольклорною та постфольклорною свідомістю.

Завдання дослідження такі: аналіз сучасних концепцій традиційного фольклору та постфольклору; визначення специфіки постфольклорних явищ; окреслення жанрових особливостей сучасних пісennих творів про москалів.

Виклад основного матеріалу дослідження. У праці «Двадцять століття в українському фольклорі», визначаючи перспективні напрями наукових розвідок, Р. Кирчів наголошує на актуальності досліджень, пов'язаних із *«суспільно-політичним і національно-культурним буттям українського народу в той період та новочасними загальнофольклорними процесами»* [3, с. 10]. Розуміючи закономірність зв'язків і взаємовпливів фольклорної традиції і новотворчості, породженої суспільними змінами, науковець визначає завдання новітньої фольклористики: *«<...> встановити, якою мірою і в чому новотворчість, яка вилюнувалася, освоювалася і побутувала в народному середовищі, відповідає канонам фольклорної творчості і має право називатися фольклором»;* *«<...> простежити діяхронний процес нашарування різних якісних змін в українському фольклорі ХХ ст., появи і впливу нових і животрепетних подій і*

настроїв свого часу, нових тематичних груп й естетичних якостей народної словесності»; *«показати, наскільки сильною і продуктивною залишалася традиційність в українському фольклорному процесі досліджуваної епохи, як і залежно від яких чинників пов'язується з традицією фольклорна новаторчість; в якій мірі традиція діє як механізм акумуляції, трансформації і передачі фольклорного досвіду»* [3, с. 11].

Р. Кирчів, аналізуючи процеси розвитку української культури ХХ століття, зазначає: *«Фольклорний досвід ХХ ст. спростував судження і побоювання тих непоодиноких збирачів і дослідників творів усної народної словесності, які вболівали над її занепадом, руйнуванням і пророкували недалекий кінець її традиційності. Науковий аналіз фольклорного процесу, його нових ознак і проявів засвідчує, що тяглість народнопоетичної творчої традиції не припиняється в новочасних умовах, а набуває лише певної ідейно-змістової, структурної і художньої змінності»* [3, с. 514]. На думку науковця, фольклорна традиція ХХ століття не лише зберегла свою тяглість, але й збагатилася новими рисами та набула нових суспільно-культурних функцій [3, с. 515]. Водночас, вважає дослідник, попри нові умови творення й побутування, модифікацію та переформатування художніх ресурсів (заглиблення в суспільно-політичну проблематику, публіцистичність, ідейно-змістова відкритість тексту, семіотична закодованість, контекстуальна залежність, загострений критицизм, їдкий гумор і сатира, посилення ролі авторського начала, писемне розповсюдження, часткове зниження художності текстів, недостатній рівень їх фольклоризації), основою її розвитку залишається традиційність [3, с. 521].

Спираючись на дослідження А. Колістратової та Л. Старкової, Ж. Денисюк робить висновок про те, що сучасні твори (зразки постфольклору) не можна класифікувати як результат динаміки форм традиційного фольклору: *«Сучасний постфольклор, змінивши традиційні принципи свого творення й трансмісії, вже не належить у повній мірі до культурних зразків фольклору в класичному розумінні фольклористичних досліджень. Постфольклорні твори, створюючись у комунікативному середовищі засобами медіа-комунікації здатні органічно відображувати мозаїчну соціокультурну реальність, в тому числі, певні ідеї, цінності й ідеали — аксіосферу культури, виступаючи своєрідним стабілізуючим началом в осмисленні соціокультурних реалій»* [2, с. 10]. Акцентуючи на відмінностях між усною традицією та постфольклорною свідомістю, науковець

констатує наявність у новітніх творах контекстних відношень, інтертекстуальності, швидкого темпу поширення, необхідність відповідного рівня знань реципієнта для «розкодування» значень та специфічної форми вияву популярності серед користувачів мережі (поширення, уподобання) [2, с. 10]. На підтвердження думки про специфічні відмінності зразків «класичного фольклору» від творів постфольклору, Ж. Денисюк наводить факти наявності в новотворах аудіовізуального компоненту, анімації, музичного супроводу, що продиктовано потребами сучасного користувача мережі Internet [2, с. 11]. Науковець переконана, що «сегмент *інтернет-творчості* <...> належить до явищ постфольклорного типу в умовах дигітальної революції» [2, с. 12]. У той же час дослідниця відзначає такі характерні риси фольклору інтернет-середовища, як: анонімність, колективність, варіантність, зв'язок із сміховою культурою, що притаманні традиційному фольклору [2, с. 10]. Ж. Денисюк указує також на такі риси сучасних творів, як: *«довільний характер зародження і розвитку, приналежність до непрофесійного середовища, усний тип побутування та синкретичний зміст»* [2, с. 11], *«певні правила формату комунікації, де головним регулятором відбору постфольклорних текстів є виключно колективна думка та вподобання»* [2, с. 15], що, на нашу думку, свідчить про генетичний зв'язок таких творів із традиційним фольклором.

Попри наведені фактори, науковець залишається на міцних позиціях трактування постфольклору як явища нового типу, що не є результатом динаміки розвитку традиційної народної творчості: *«Проведений аналіз наукових праць з дослідження постфольклору дає підстави вважати для висновку, що постфольклор як предмет гуманітарних досліджень визнається явищем сучасної культури. Генетично він є спорідненим з класичними фольклорними зразками, проте за своїми зовнішніми та внутрішніми ознаками і характеристиками все ж належить до явищ принципово нового культурного рівня в умовах дигітальної революції»* [2, с. 60–61]; *«<...> постфольклор як явище, що належить до інформаційної та в цілому постмодерної культури, все ж належить та формується засадами відмінної від традиційної, фольклорної трансмісії, що безпосередньо визначає жанрове, тематичне та змістове його наповнення»* [2, с. 37].

Г. Магас вважає, що *«для органічного вливання інновацій у фольклорну традицію, потрібно, щоб вони базувались на ґрунті здобутків попередніх поколінь, виявляли тяглість щодо узвичаєних досягнень, знань, уявлень. Постійний взаємовплив традиційних*

та інноваційних форм сприяє розвитку загальнонаціональної традиції» [7, с. 165].

На наше переконання, можливість трансформувати набутий досвід, відповідно до нової суспільної дійсності, є рушієм традиції й визначає її динаміку. Поява інновацій у традиційних формах вияву національної свідомості — закономірний процес, який свідчить про життєвість народної культури. У цьому сенсі твори сучасного народного мистецтва можуть розумітися як такі, що перебувають на межі між традиційною фольклорною свідомістю та постфольклорною реальністю.

Ми погоджуємося з думкою Ж. Денисюк щодо важливих сучасних суспільних функцій творів постфольклору, що є *«засобом оцінного самовираження, яке здійснюється крізь призму конотацій та уявлень, сполучених із різними інтертекстуальними фрагментами культури, в підсумку являючи собою цілісні знаково-символічні утворення. Постфольклорні тексти експлікують свої закодовані аксіологічні змісти, що є вираженням етнічно-національної складової, через семантичні шари архетипно-міфологічних структур, які відображають глибинні значення етнічної культури, світовідчування і мислення» [2, с. 334].* Визначаючи суспільні функції постфольклорних творів, дослідниця також переконана в тому, що вони є *«засобом подолання соціальної напруги в суспільстві»; «унормовують моральні засади соціального життя, поведінкові моделі, реакції на суспільно-політичні події, явища культурного життя» [2, с. 32].*

В умовах російської агресії активізувалося поширення народних творів про москалів, у яких лексема «москаль», поряд із традиційними значеннями, набуває нових конотацій. З'явилося чимало анекдотів, віршів, афоризмів, висловів, піснених творів, які демонструють об'єктивну оцінку нинішніх зв'язків між Україною та Росією.

У попередніх студіях ми наголошували на тому, що традиційно негативно маркований фольклорний образ нині набирає нових значень: 1) вояк чужоземної армії, що вторглася на територію України; 2) аморальний представник українського суспільства, носій деструктивного способу мислення, котрий, мешкаючи в Україні, шкодить їй ізсередини» [9]. Такий підхід продукується у новітніх зразках інших жанрів. Особливо поширеними є твори малих форм, що сприяє швидкому розповсюдженню в мережевому просторі.

Досліджуючи образ «москаля» та його стереотипні параметри в новітньому фольклорі, О. Кузьменко зазначає: «Образ “москаля” є одним із головних в об'єктивізації концепту “ворог” у фольклорних творах, присвячених подіям першої половини ХХ ст.» [6, с. 348].

Такий підхід залишається актуальним і в межах вивчення сучасного фольклорного простору.

Досліджуючи проблему фольклоризації сучасної міжентичної взаємодії, І. Грищенко вказує на те, що «в умовах гібридної війни по відношенню до України з боку Росії, фольклор є яскравим прикладом розмежування етнічно Своїх та етнічно Чужих. Це чітко прослідковується у фольклорних текстах як традиційних, так і сучасних [1].

Нині популярною є цікава група творів, поширених у мережі Internet, що, незаперечно, має авторське індивідуальне походження. Завдяки відповідності традиційним стереотипам щодо оцінок цього етно-психологічного типу, і швидкому розповсюдженню інформації, такі твори фольклоризуються та стають надбанням народу.

Так, ще у 2015 році на платформі You Tube з'являється пісня, яка швидко набирає 5,2 тисяч лайків. Твір має чіткі алюзії з традиційними творами козацької тематики і в той же час містить сучасні маркери, пов'язані з військовими подіями на Сході України:

*Ми жили собі спокійно на землі,
Та чогось до нас приперлись москалі.
Хочуть нашу Україну захопити
І «Велику Новоросію» створити.
Наркомани, алкоголіки, бомжі,
Геть не бачать прикордонної межі.
Позбиралися у кодро і кричать:
Хочуть неньку-Україну роз'єднати. [11]*

Твір ідейно та стилістично пов'язаний із відомим листом запорожців турецькому султанові, що був у свій час надзвичайно популярним у народі. У тексті наявні певною мірою вульгаризовані вислови, що свідчать про народне ставлення до загарбників і демонструють готовність дати відсіч на спроби територіальних зазіхань.

Яскравим зразком постфольклорної творчості є пісня, що засвідчує активний стан функціонування стереотипних уявлень, моделей національної свідомості, життєвості традиційних ціннісних ідеалів і моральних орієнтирів українців:

*Повертайтеся назад, москалі,
Бо наступите на наші граблі.
Забирайтеся додому скорей,
Бо дістанете ви тут бамбулей.*

*Наші хлопці вміють теж воювать,
На амбіції на ваші нам плювать.
В Україні ще живуть козаки.
Ви не браття нам тепер на віки! [11]*

Про тісний зв'язок ідейної концепції пісні з фольклорною традицією свідчать численні архетипи української культури. Культурні коди, що супроводжують життя українця протягом щонайменше двох століть, в умовах військової агресії:

*Хмари рідні і Карпатські ліси
Ти, Василю, москалям не віддаси.
Буде мати тихо люльку колисать,
Соловейко в гаю радісно співає.
Вийде сонце і розсіється орда.
Не здолати України нікогда!
Надаємо москалюті по зубам
З перемогою всі вип'єм по сто грам.
Шкварок сала, цибулина, самогон.
Ми для кожного знайдемо сій патрон.
Забирайтеся в Расю — вашу матъ,
Не мішайте людям сіять і оратъ.
Вірю, люди, ми позбудемось біди,
Геть пропаде лисий Путін назавжди.
В нашу хату свого носа ти не пхай,
Їдь додому, їж гриби і там здихай. [11]*

Ідейна близькість новотворів з історичними піснями козацької тематики виявляється також в особливих суспільних функціях: не лише утвердити ідеї патріотизму, військової доблесті вояків, але й донести до ворогів інформацію про невідворотність жорстокого покарання за спробу втрутитися в життя рідного народу.

На тенденцію переробки сучасною народною творчістю традиційних фольклорних форм указує Ж. Денисюк: «*В ситуації стрімкої зміни світу сучасна народна творчість або переробляє багато традиційних фольклорних форм, або відмовляється від колишніх форм і жанрів, прагнучи необхідну соціальну інформацію передати в стислому, усіченому вигляді, доволіно, але не випадково комбінуючи фрагменти того, що існує в загальному культурному фонді. Багатократне миттєве копіювання і поширення різноманітного контенту, а також творче його переосмислення і доповнення стало повсякденним*

процесом комунікації індивідів, що сформувало розважально-ігровий стиль постфольклорної комунікації, яка слугує свого роду засобом реалізації творчої активності та вільного мислевиявлення» [2, с. 13].

За нашими спостереженнями, «активного поширення сьогодні набувають також твори, які виникають як варіанти народних пісень літературного походження, фольклоризуються та поширюються, відповідно до законів усного побутування» [5, с. 41].

Так, відома українська пісня «Ніч яка місячна, зоряна, ясна» (музика М. Лисенка, слова М. Старицького) варіюється, відповідно до сучасних подій і набирає ознак «чорного гумору»:

*Ніч така місячна зоряна ясна
В оптиці в мене москалі
На вітер поправочка і допобачення
Дамой за «паребрік», бай-бай!
Дивлюсь **я** на небо, та й **думку** гадаю
Чому москалі як **собаки** ті лають?
Чому же ти Боже їм **мозок** не дав?
А може в дитинстві він з дуба упав?* [12]

Популярна українська пісня-романс «Черемшина» (музика В. Михайлюка, слова М. Юрійчука), що давно стала народною, трансформована, відповідно до потреб доби:

*Знов Бандери голос чути в лісі,
Автомати сховані у стрісі,
на горбі заховані гармати,
Вже пора їх звідти витягати.
Знову буйно квітне конюшина.
В гаю на хресті росте калина.
Москаля в садочку
В тихому куточку
Жде могила, жде... [12]*

У попередніх студіях, аналізуючи образ москаля в українському анекдоті ХХ століття, ми вказували на наявність у творах ефекту «певного “смакування” сцен, у яких москалі зазнають тортур», уповільнення описів картин справедливої помсти ворогам, формул «маю час і натхнення» [9]. Ці спостереження є актуальними і щодо наведених нами фольклоризованих творів літературного походження.

Тут ми спостерігаємо особливий тип фольклорно-літературних зв'язків — вплив процесів *«асиміляції літературних творів, зображальних засобів в уснопоетичну художню систему»* [1].

Отже, можемо констатувати, що досліджені нами твори є зразками, які перебувають на межі фольклорної та постфольклорної свідомості. Виникаючи на ґрунті традиційних історичних, естетичних, соціальних, психологічних і морально-етичних стереотипів, акумуляції фольклорного досвіду, крізь призму яких осмислюється реальна даність, часто маючи усний тип побутування, сучасні новотвори можуть містити аудіовізуальний компонент, інтертекстуальну складову, характеризуватися швидким темпом поширення в культурному просторі. Аналізовані нами твори відображають ключові концепти традиційної фольклорної свідомості, ціннісні ідеали, зв'язок із традиційними культурними кодами, і в той же час, демонструють сучасне розуміння суспільних реалій, мають специфічні ознаки, необхідні для продуктивного функціонування фольклорного твору в дигітальну добу.

Висновки та перспективи розвідок у цьому напрямку. Перспективи подальших наукових досліджень ми вбачаємо в комплексному аналізі системи жанрових форм постфольклору як факторів, що діагностують стан суспільства та його культури, ціннісних ідеалів, шляхів його прогресивного розвитку; визначенні їх витоків та жанрової специфіки, зв'язків із фольклорною традицією та окреслення якісно нових ознак, пов'язаних із шляхами їх інкультурації в цифровий медіа-простір.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Грищенко І. Фольклоризація сучасної міжетнічної взаємодії. URL: https://www.researchgate.net/publication/330162833_FOLKLORIZACIA_SUCASNOI_MIZETNICNOI_KOMUNIKACII (дата звернення: 30.05.2021).
2. Денисюк Ж. Постфольклор інтернет-комунікації в аксіологічному вимірі. Київ : НАКККиМ, 2017. 384 с. URL: <http://academy.gov.ua/infpol/pages/dop/2/files/cc18fb23-8c23-4ebb-9af9-4b560e9c728b.pdf> (дата звернення: 28.05.2021).
3. Кирчів Р. Двадцять століття в українському фольклорі. Львів : Інститут народознавства НАН України, 2010. 536 с.

4. Кузьменко О. Стрілецька пісенність: фольклоризм, фольклоризація, фольклорність. Львів : Інститут народознавства НАН України, 2009. 296 с.
5. Кузьменко О. Теоретичні питання фольклоризації у наукових розробках Григорія Нудьги. *Вісник Львівського університету. Серія: філологічна*. Вип. 43. Львів, 2010. С. 41–47.
6. Кузьменко О. Драматичне буття людини в українському фольклорі: концептуальні форми вираження (період Першої і Другої світових воєн) : монографія. Львів : Інститут народознавства НАН України, 2018. 728 с.
7. Магас Г. Б. Народнопісенні жанри Стрийщини: традиції та інновації : дис. ... канд. філол. наук: спец.: 10.01.07. Львів, 2013. 207 арк.
8. Мельник Н. Г. Сучасний український анекдот про москалів: динаміка традиції. *Літератури світу: поетика, ментальність і духовність*. Вип. 10. Кривий Ріг, 2017. С. 153–164.
9. Мельник Н. Г. Образ москаля в українському народному анекдоті ХХ століття: соціальні та національні маркери. *Scientific papers of Kamianets-podilsky Ivan Ohienko national university philological sciences*. Issue 44. 2017. С. 240–244.
10. Харчишин О. Український пісенний фольклор в етнокультурі Львова: трансформаційні процеси, міжкультурні пограниччя. Львів, 2011. 368 с.
11. URL: https://www.youtube.com/watch?v=I8VIIEBNNXw&ab_channel=SvVlad
12. URL: https://www.gumor.org/%D0%92%D1%96%D1%80%D1%88%D1%96_%D0%BF%D1%80%D0%BE_%D0%BC%D0%BE%D1%81%D0%BA%D0%B0%D0%BB%D1%96%D0%B2

REFERENCES (TRANSLATED & TRANSLITERATED)

1. Hryshchenko I. Folkloryzatsiia suchasnoi mizhetnichnoi vzaiemodii. URL: https://www.researchgate.net/publication/330162833_FOLKLORIZACIA_SUCASNOI_MIZETNICNOI_KOMUNIKACII (accessed 30 May 2021).
2. Denysiuk Zh. (2017). Postfolklor internet-komunikatsii v aksiolohichnomu vymiri. Kyiv: NAKKKiM 384s. URL: <http://>

academy.gov.ua/infpol/pages/dop/2/files/cc18fb23-8c23-4ebb-9af9-4b560e9c728b.pdf (accessed 28 May 2021).

3. Kyrchiv R. Dvadtsiate stolittia v ukrainskomu folklori. Lviv: Instytut narodoznavstva NAN Ukrainy, 2010. 536 s.
4. Kuzmenko O. (2009). Striletska pisennist: folkloryzm, folkloryzatsiia, folklornist. Lviv: Instytut narodoznavstva NAN Ukrainy. 296 s.
5. Kuzmenko O. (2010). Teoretychni pytannia folkloryzatsii u naukovykh rozrobkakh Hryhoriia Nudhy. Visnyk Lvivskoho universytetu. Seriiia filolohichna. Vyp. 43. Lviv. S. 41–47. [in Ukrainian]
6. Kuzmenko O. (2018). Dramatychnie buttia liudyny v ukrainskomu folklori: kontseptualni formy vyrazhennia (period Pershoi i Druhoi svitovoykh voien): monohrafiia. Lviv: Instytut narodoznavstva NAN Ukrainy. 728 s. [in Ukrainian]
7. Mahas H. (2013). Narodnopisenni zhanry Stryishchyny: tradytsii ta innovatsii: dys. ... kand. filol. nauk: spets.: 10.01.07. Lviv. 207 ark. [in Ukrainian]
8. Melnyk N. (2017). Suchasnyi ukrainskyi anekdot pro moskaliv: dynamika tradytsii. Literatury svitu: poetyka, mentalnist i dukhovnist. Kryvyi Rih. Vyp. 10. S. 153–164. [in Ukrainian]
9. Melnyk N. (2017). Obraz moskalia v ukrainskomu narodnomu anekdoti KhKh stolittia: sotsialni ta natsiolnalni markery. Scientific papers of Kamianets-podilsky Ivan Ohiyenko national university philological sciences. Issue 44. S. 240–244. [in Ukrainian]
10. Kharchyshyn O. (2011). Ukrainskyi pisennyi folklor v etnokulturi Lvova: transformatsiini protsesy, mizhkulturni pohranychchia. Lviv. 368 s. [in Ukrainian]
11. URL: https://www.youtube.com/watch?v=I8VIIIEBNNXw&ab_channel=SvVlad
12. URL: https://www.gumor.org/%D0%92%D1%96%D1%80%D1%88%D1%96_%D0%BF%D1%80%D0%BE_%D0%BC%D0%BE%D1%81%D0%BA%D0%B0%D0%BB%D1%96%D0%B2